

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

EX

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 februari 2023

Hierbij bied ik u het verslag van de Raad Algemene Zaken van 6 februari 2023 aan. Tevens deel ik hierbij een brief die de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, naar de EU-lidstaten stuurde t.b.v. de discussie over migratie tijdens de buitengewone Europese Raad van 9 en 10 februari 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

VERSLAG VAN DE RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 6 FEBRUARI 2023

Op maandag 6 februari jl. vond in Brussel de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats. Op de agenda stonden de volgende onderwerpen: de prioriteiten van het Zweedse voorzitterschap, de voorbereiding van de buitengewone Europese Raad van 9 en 10 februari en de EU-VK relatie. De Minister van Buitenlandse Zaken nam deel aan de RAZ.

Prioriteiten Zweeds voorzitterschap

Het Zweedse EU-voorzitterschap presenteerde¹ tijdens de RAZ vier prioriteiten onder het motto *a greener, safer and freer Europe*²:

1) veiligheid en EU solidariteit, 2) EU concurrentievermogen, 3) de groene en energietransitie, en 4) democratische waarden en de rechtsstaat. Vervolgens benoemde het voorzitterschap een aantal prioritaire dossiers die in de RAZ behandeld zullen worden, zoals rechtsstaat, Europese democratie, uitbreiding, EU-VK relaties en de follow-up van de Conferentie over de Toekomst van Europa. De prioriteiten van het Zweedse EU voorzitterschap werden breed verwelkomd.

Vorbereiding Europese Raad 9 – 10 februari

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad sprak kort over de Russische agressie tegen Oekraïne en onderstreepte het belang van accountability. Ook sprak de RAZ over het verder vergroten van de druk op Rusland om zijn agressie tegen Oekraïne te beëindigen. In dat kader riepen meerdere lidstaten op om aanvullende sanctiemaatregelen tegen Rusland voor te bereiden.

Economie/ concurrentievermogen

Ook heeft de Raad gesproken over het Europese concurrentievermogen. De Commissie presenteerde daarbij het Commissievoorstel voor een *Green Deal Industrial Plan*³ en blikte vooruit op de voortzetting van de discussie over het Europese concurrentievermogen in aanloop naar de Europese Raad op 23–24 maart a.s. Het Commissievoorstel voor een *Green Deal Industrial Plan* en de ambitie om koploper te blijven in de groene transitie en schone technologieën werd breed verwelkomd. Verschillende lidstaten hebben de noodzaak van een behoefteanalyse benoemd voordat gesproken kan worden over een soevereiniteitsfonds. Ook over de verruiming van tijdelijke staatssteunkaders is nog geen overeenstemming, waarbij een grote groep lidstaten, inclusief Nederland, zorgen heeft over het gelijke speelveld en fragmentatie op de interne markt. De discussie zal, na bespreking tijdens de Europese Raad van 9–10 februari, tijdens de Europese Raad van 23–24 maart a.s. worden voortgezet.

Migratie

Tijdens de RAZ werd ook gesproken over migratie. De Nederlandse inbreng was in lijn met de eerder aan uw Kamer gecommuniceerde inzet, o.a. op het gebied van de gewenste voortgang op het Pact voor asiel en migratie en het nakomen van bestaande afspraken, waaronder Dublin,

¹ Terug te zien via: <https://video.consilium.europa.eu/event/en/26640>.

² <https://swedish-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/priorities/>.

³ Op 7 februari is de kabinetsappreciatie van het Commissievoorstel voor een Green Deal Industrial Plan met de Kamer gedeeld, kenmerk 2023D04850.

versterkt grensbeheer, verbeteren terugkeer en het intensiveren van de EU-samenwerking met derde landen. Veel lidstaten benadrukten het belang van het versterken van EU-samenwerking met derde landen. Ook werd het belang van voortgang op het wetgevend pakket, het Pact, alsook het naleven van bestaande regelgeving onderstreept door lidstaten. Een aantal lidstaten ging vooral in op grensbeheer en terugkeer, waaronder EU-financiering voor (fysieke) grensinfrastructuur, terwijl andere lidstaten de nadruk legden op preventie en vertrek.

Voorafgaand aan de bespreking in de RAZ en met het oog op de bespreking tijdens de Europese Raad, heeft de Voorzitter van de Europese Commissie op 26 januari jl. een brief gestuurd aan alle lidstaten met voorstellen op migratie. De brief is niet gepubliceerd door de Commissie, maar wordt met instemming met uw Kamer gedeeld. De brief gaat enerzijds in op het belang van voortgang op het Pact, anderzijds op het belang van concrete acties die op korte termijn een verschil kunnen maken. De Commissie richt zich daarbij op vier elementen die grotendeels overeenkomen met de Nederlandse inzet, te weten: versterking buitengrenzen, grensprocedures en versnelde terugkeer, secundaire bewegingen en effectieve solidariteit, samenwerking met partners rond migratiebeheer en bevorderen terugkeer.

EU – VK relatie

Vicepresident van de Europese Commissie Maroš Šefčovič heeft de leden van de RAZ bijgepraat over het verloop van de gesprekken tussen de Commissie en de Britse regering over de implementatie van het Protocol Ierland/Noord-Ierland (hierna: Protocol). De gesprekken vinden in goede sfeer plaats, waarbij beide partijen gecommiteerd lijken om tot een gezamenlijke en duurzame oplossing te komen. Dit is in het belang van een breder positief en stabiel partnerschap tussen de EU en het VK. De gesprekken zullen de komende periode worden voortgezet, met als doel het vinden van gemeenschappelijke oplossingen, o.a. ten aanzien van douaneformaliteiten, sanitaire en fytosanitaire (SPS) controles en de betrokkenheid van Noord-Ierse stakeholders bij de *governance* van het Protocol. De Commissie benadrukte daarbij dat de bescherming van de integriteit van de Europese interne markt een kernprincipe is in alle discussies, conform de inzet van het kabinet. De Raad steunt eensgezind de aanpak van de Commissie.

De Commissie stond tevens kort stil bij de implementatie van het burgerrechtengedeelte van het Terugtrekkingsakkoord, naar aanleiding van de actualisatie van de digitale verblijfstatus van een groep EU-burgers wiens aanvraag voor een verblijfsrecht in het VK eerder is afgewezen. Hoewel het hier lijkt te gaan om een administratieve stap, kunnen de gevolgen, bijvoorbeeld bij reizen naar het VK, groot zijn. De EU zet zich daarom in voor duidelijkheid richting deze groep burgers over de mogelijke implicaties en het voorkomen van schrijnende gevallen. De Commissie, de EU-delegatie in Londen en de ambassades van de lidstaten ter plaatse staan in nauw contact met de Britse regering en blijven zich inzetten voor de bescherming van de rechten van EU-burgers in het VK.

Overig

Toezegging De Capitani

Tijdens het Algemeen Overleg (AO) EU-informatievoorziening van 15 januari 2020 zegde de Minister van Buitenlandse Zaken toe om schriftelijk terug te komen op de procedure van het beroep in de zaak van

De Capitani tegen de Raad⁴ op het terrein van EU-transparantie en of het kabinet voornemens zou zijn om te interveniëren.⁵ Uw Kamer is vervolgens schriftelijk geïnformeerd over het besluit van het kabinet om te interveniëren in deze zaak van De Capitani tegen de Raad aan de zijde van De Capitani.⁶ Daarin heeft het kabinet ook aangegeven dat naast Nederland ook Zweden, België en Finland aan de zijde van De Capitani zouden interveniëren.

Recent heeft er een nieuwe ontwikkeling plaatsgevonden. Op 25 januari jl. heeft het Gerecht van de Europese Unie uitspraak gedaan, waarbij De Capitani in het gelijk is gesteld.⁷ De zaak betrof de weigering van de Raad om bepaalde door De Capitani gevraagde wetgevingsdocumenten van de Raad inzake een lopende wetgevingsprocedure openbaar te maken. Deze documenten dienden ter bespreking in de Raadswerkgroep (het betroffen zgn. WK-documenten, ofwel *Working Documents*) en bevatten onder meer voorgestelde amendementen van lidstaten. Het Gerecht oordeelde dat het besluit om openbaarmaking te weigeren moet worden vernietigd. Volgens het Gerecht ging de uitzonderingsgrond uit de Eurowob⁸ ter bescherming van het besluitvormingsproces niet op, omdat niet is aangetoond dat openbaarmaking het besluitvormingsproces daadwerkelijk en concreet ondermijnt. In zijn uitspraak heeft het Gerecht verduidelijkt dat WK-documenten ook onderdeel vormen van het gewone wetgevingsproces.

Het feit dat het gaat om documenten van technische aard en dat uiteinde-lijke besluitvorming niet op raadswerkgroep-niveau kan plaatsvinden is volgens het Gerecht irrelevant voor de beoordeling of openbaarmaking geweigerd kan worden op basis van de bescherming van het besluitvormingsproces. Het Gerecht gaat echter niet mee in de stelling van De Capitani dat het EU-recht een onvoorwaardelijk recht op toegang tot wetgevingsdocumenten meebrengt.

Deze uitspraak past binnen de reeds bestaande jurisprudentie waarin het belang van transparantie in het EU-besluitvormingsproces wordt benadrukt. De uitspraak komt overeen met de Nederlandse positie dat sprake was van ongerechtvaardigde weigering. Daarmee past deze uitspraak en de Nederlandse interventie goed binnen de Nederlandse inzet op het moderniseren van EU-wetgevingstransparantie.⁹ Het is nog niet bekend of de Raad hoger beroep zal instellen bij het EU-Hof tegen de uitspraak van het Gerecht. Als zich nieuwe ontwikkelingen voordoen wordt uw Kamer daarover geïnformeerd.

Toezegging ambtsbericht Iran

Tijdens het Commissiedebat RAZ en rechtsstatelijke ontwikkelingen in de Europese Unie van 1 februari jl. zegde de Minister van Buitenlandse Zaken toe terug te komen op het ambtsbericht van Iran. Het laatste algemeen ambtsbericht Iran dateert van mei 2022. Sinds medio september 2022 vinden in Iran grootschalige protesten plaats, die door de Iraanse autoriteiten met geweld worden onderdrukt. Naar aanleiding van deze

⁴ Zaak T-163/21, Emilio De Capitani/Raad van de Europese Unie.

⁵ Kamerstuk 21 501-02, BV, vergaderjaar 2019–2020.

⁶ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2398, vergaderjaar 2020–2021.

⁷ Arrest van het Gerecht van 25 januari 2023, zaak T-163/21, Emilio De Capitani/Raad van de Europese Unie.

⁸ Verordening 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie.

⁹ Zie bijvoorbeeld: Kamerstuk 22 112, nr. 3244, vergaderjaar 2021–2022 en Kamerstuk 21 501-20, nr. 1741, vergaderjaar 2021–2022.

ontwikkelingen is besloten om een nieuw ambtsbericht te laten opstellen. Dat zal deze zomer gereed zijn en zoals gebruikelijk gepubliceerd worden op rijksoverheid.nl.

Uitvoering motie Koole II

Op 14 oktober 2022 is uw Kamer geïnformeerd over de uitwerking van de communicatiestrategie om de Nederlandse burgers actief en evenwichtig te informeren over de Europese Unie, zoals gesteld in motie Koole II¹⁰. Het is de ambitie van het kabinet om nieuwe burgerdialogen en een bijbehorende communicatiecampagne te organiseren. Om uitvoering te geven aan deze plannen, is het kabinet een gunning onder een raamovereenkomst gestart. Tijdens dit traject werden eisen gesteld die in verhouding staan tot de opdracht en de grootte daarvan (proportionaliteitsbeginsel). De voorstellen van verschillende communicatiebureaus die vervolgens in de gunningsprocedure ontvangen werden, bleken niet te voldoen aan deze (kwalitatieve) eisen en gunningscriteria. Hierdoor heeft er geen gunning plaatsgevonden en loopt de uitvoering van het kabinet enige vertraging op. Het is de verwachting dat de burgerdialogen en bijhorende informatiecampagne na de zomer van dit jaar kunnen beginnen. Verder blijft het kabinet werken aan het ontwikkelen van communicatiemiddelen om de Nederlandse burger te betrekken bij en te informeren over de EU.

Gesprekken met president Biden en Commissievoorzitter von der Leyen

Zoals op 26 januari jl. verzocht door de Vaste Kamercommissie Europese Zaken informeren we de Kamer via deze weg over de gesprekken tussen Minister-President Rutte met president Biden tijdens zijn bezoek aan Washington op 16 en 17 januari jl. en met Commissie voorzitter Ursula von der Leyen op 24 januari jl. in Brussel.

In Washington heeft Minister-President Rutte de belangrijke stappen verwelkomd die de VS heeft gezet met de *Inflation Reduction Act* (IRA) in de concretisering van de Amerikaanse klimaatambities. Het kabinet vindt het belangrijk dat de EU en de VS elkaar in de groene transitie versterken en is voorstander van een ambitieuze groene handelsagenda, inclusief de intensivering van EU-VS samenwerking op het gebied van duurzaamheid. Tegelijkertijd is er, conform de Nederlandse inzet, ook aangegeven dat het van belang is dat een gelijk speelveld behouden blijft en discriminatoire elementen van de IRA geadresseerd worden in de EU-VS dialoog.¹¹

Tijdens het gesprek met Commissievoorzitter Von der Leyen is onder andere het Europese concurrentievermogen aan bod gekomen. De Minister-President heeft de speech van de Commissievoorzitter in Davos op 17 januari jl. verwelkomd en steunt de ambitie om koploper te blijven in de groene transitie en schone technologieën. Ook heeft hij de Nederlandse inzet uitgedragen zoals beschreven in de geannoteerde agenda van de Europese Raad van 9 februari jl.¹² en de kabinetsappreciatie van het voorstel voor een Green Deal Industrial Plan.¹³ Hierin staat onder andere beschreven dat het kabinet nog niet overtuigd is van de noodzaak voor nieuwe middelen of instrumenten. Het is met name van belang om te kijken naar de verbetering van de inzet van bestaande middelen en

¹⁰ Kamerstuk 35 403-G en 35 982-8, vergaderjaar 2021–2022.

¹¹ Zie voor de NL analyse van de impact van de IRA op de Europese industrie Kamerbrief met Kamerstuknummer 21 501-30-572 van 6 februari jl.

¹² Op 7 februari is de kabinetsappreciatie van het Commissievoorstel voor een Green Deal Industrial Plan met de Kamer gedeeld, kenmerk 2023D04850.

¹³ Op 7 februari is de kabinetsappreciatie van het Commissievoorstel voor een Green Deal Industrial Plan met de Kamer gedeeld, kenmerk 2023D04850.

instrumenten en de toegang tot financiering voor het bedrijfsleven, zonder af te doen aan de bestaande fondsen die reeds een belangrijke bijdrage leveren aan het Nederlandse en Europese concurrentievermogen. Het kabinet vindt het positief dat de Commissie in haar mededeling in eerste instantie met name inzet op het gebruik van bestaande middelen en instrumenten, zoals RePowerEU, InvestEU en het innovatiefonds en zal concrete voorstellen voor versnelling en betere benutting van deze fondsen constructief bezien.